

հեղուկները աղէկ հաղորդիչներ են, զատոնք աւելի կ'ընտրէ քան թէ ծառ մը :

243 Ինչո՞ւ համար վտանգաւոր է կայծակի ատեն վազուկ ջուրի մը քով կենալը : — Որովհետեւ ջուրը ելեքտրականութեան աղէկ հաղորդիչ է :

244 Ինչո՞ւ համար ջուրին հաղորդական գորութիւնը՝ վտանգաւոր կ'ընէ գետոյ մը մօտութիւնը : — Որովհետեւ մարդս իր անձամբը կը նուազցնէ ամպերուն և երկրի մէջի գտուած միջոցը . ուստի ելեքտրական հեղուկը իբրեւ կարճ ճամբէ կ'անցնի մարդուն մարմնովն, ջուրին մէջ երթալու համար :

245 Աղէկ է գեղերու մէջ եղած սովորութիւնը՝ զանգակ զարնել երբ մրրիկը սկսի ամպը քշելու կամ ցրուելու համար : — Ոչ, վասն զի յայտնի է որ կայծակը կ'ինկնի զանգակատանց վրայ եթէ զանգակները զարնուին և եթէ ոչ . արդ զարնուելու ատեն վտանգ կայ զարնողին, վասն զի կայծակը իրեն կը հաղորդի անոր քաշած չուանին միջոցով :

246 Եկեղեցիները կրնան ապահով ապաստանարան ըլլալ մրրիկի ատեն : — Ոչ, վասն զի զանգակատունները որք անոնցմէ բարձր կ'ըլլան՝ կայծակը քաշելէն ետեւ՝ եթէ զայն ուղղակի գետին չանցընեն՝ կ'ուղղեն եկեղեցւոյն վրայ որ սովորաբար անոնց կից կամ շատ մօտ կ'ըլլայ : Ասկէց զատ եկեղեցւոյն մէջ եղող բազմութիւնն ալ մեծ հաղորդիչ մը կ'ըլլան՝ որոնց վրայ կայծակը աւելի գիւրդութեամբ կը զարնուի քան մօտի առարկաներու վրայ :

Դանթարգելք շատ լաւ պահպանիչ են և ազատ կը պահեն այն շէնքերը որոնց վրայ որ զետեղուած են . երբ եկեղեցեաց վրայ ալ չըլլան շանթարգելք՝ վտանգաւոր է անոնց մէջ ժողովիլը մթնոլորտին ելեքտրականութեամբ լցուած ատեն :

247 Աղէկ է կայծակի ատեն պատի կըռթընիլը : — Ոչ, վասն զի պատէն անցնելու ատեն կրնայ թողուլ զայն և մարդուս անցնիլ :

Կը շարունակուի :

ՀԵՏԱՌԻՔՐԱԿԱՆՔ

Ձու և անոյ՝ ծիծառներու Միջերկրական ծովէն : — Քիտենք որ ծիծառնուկները չուելու ժամանակնին միատեղ կը ժողվին խորհուրդ ընելու, և ոչ թէ թեւամոտութեամբ կը մտածեն իրենց ընելու մեծ ճամբորդութեանը վրայ : Խորհուրդին երկայն կը տևէ . և երբ որոշումն ըլլայ՝ բոլոր թաղին թըռչունները կ'երթան միատեղ, այնպիսի արագութեամբ՝ որ մէկ ժամուան մէջ 70 հազարամեղր կամ աւելի կ'ընեն :

Ամբողջ երամբ դարձեալ կը ժողովի Միջերկրական ծովուն եղերքները ծովուն վրայէն անցնելու համար, սպասելով յաջող հովու մը : Այն ատեն որսորդները առանց գիծութեան կը դարանին Ալպեանց-ծովեզերեաց կիրճերուն մէջ և կ'որսան ասոնցմէ վարմով անթիւ բազմութեամբ : Այս որսը կ'աղեն թէթե աղաջրով մը, և Բիէմնոզի հովիտներուն մէջ ձմեռ ատեն աղէկ պաշար կ'ըլլայ :

Ծիծառնուկներու չուոյ գլխաւոր պատճառն է կերակուրի նուազութիւնը ցրտոյ պատճառաւ . տաք ատեն օդին մէջ միջատներ և մեծիներ պակաս չեն, ընդհակառակն ցրտէն ջարդուելով կ'անհետանան . և բնականապէս թռչունները կը թողուն այն դաւանները՝ ուր բաւական կերակուր չեն գտներ :

Ծիծառնուկները տալաւինելու համար կ'երթան Արշակեղապոսի կղզիները, յԵգիպտոս, յԵթովպիա և մինչև Սենեկալ : Ծովէ անցնելու ատեննին թէպէտեւ իրարու մօտ տեղեր, ստէպ ստէպ կը հանդիսն, ինչպէս ի Գորսիկա, Սարտենիա, Սիկիլիա և Պալէարեան կղզիները . երբեմն ալ նաւերու կայմերու վրայ :

Երկրիս ամեն կողմն ալ ծիծառնուկներ կը գտնուին, և գրեթէ ամենքն ալ քիչ շատ երկայն ժամանակ կը պանդխտին . և զարմանալու բան է որ այսպէս երկայն միջոցներով ճանապարհորդելէն վերջը՝ նորէն կը դառնան այն տեղերը ուր նախընթաց տարին բնակած կամ բոյն դրած էին : — Այս բանս Բարիզու Տնկաբանութեան պարտէզին բնապատումներէն մէկը փորձեց, երեք կամ չորս տարի ուղելով անոնց նոյնութիւնը ճանաչնալ մետաքսէ թել մը կապեց թաթերուն՝ երթալէն առաջ, ու ի դարձին միատեղ բերին թեւը :

Միտղեալ-Նահանգաց Կանգլեր : — Միջիկանի նահանգին մէջ մեծ ամիսահանքեր կան, 1867ին, ասոնցմէ մէկը 9000 տակառաջափ տուաւ 31,000 տողար արժէքով : Նոյն տարին բոլոր բովահանքը միատեղ տուին 25,000 տակառաջափ, 97,000 տողար արժէքով :

Ի Գալիֆոռնիա ընկերութիւն մը հաստատուեցաւ ծծմբի հանք մը բանելու, որ եթէ երկրաբաններուն հաշիւները ճիշդ են՝ այս նիւթէն 20,000 տակառաքի տայ . օրը 6 կամ 10 տակառ կը հանեն . արգէն նոյն նահանգին մէջ տարին գրեթէ 12,000 ծծումբ կը գործածուի . 500ը քիմիական գործարանաց մէջ, 600ը վառօդի գործարանաց . մնացածն ալ այլեայլ արուեստից գործատոնց մէջ :

Դէննէսի նահանգին արեւմտեան կողմն ալ գտնուեցան պղնձի առատ հանքեր: Դէննէսի, Գէորգիայի, Հիւսիսային Գարոլինա և հարաւային Գարոլինայի լեռնային սահմանաց մէջ է որ ըստ համալուր տարիներ, 1867ին այս հանքերէն մէկէն հանած են 500,000 հազարակրամէն աւելի գտեալ պղինձ:

Ի Մոզէ-Գրիկ Դէննէսի մէջ, Նոր-Եօքսի ընկերութիւն մը զինկի ձուլարան մը հաստատեց քսան ու չորս հնոցով: Նոյն տեղերէն հանուած հանքերը անմիջապէս զինկի ոքսիտ կամ փոշի կը վերածուին և կը գործածուի զինկի սպիտակուց շինելու համար:

Ձեռագրի յէ պաթէնէնէրը շաքարէնէն — Երա: — Նոր կամ առաջուց գրած նամակի մը պատճենները շտոգրնելու համար. Պ. Պ. Նիւթս տը Սէն-Վիկտոր և Լավադըր այս կերպս գտան. Թեթեւ կերպով սպունգով թրջել մետաքսի կտոր մը՝ ինչպէս որ սովորաբար կ'ընեն նամակի պատճէն մը հանելու համար: Իայց եթէ շատ օրինակներ հանել ուղուի, պէտք է որ պատճէնը մամուլին տակէն անցնելէն վերջը՝ հեղուկ ամոնիակի շոգին բռնուի. ասիկա մէկէն գրուածքը կը ցուցնէ, բայց շատ հեղ հազիւ կ'որոշուի, և երբեմն բոլորովին աւրուած կ'ըլլայ: Պատճէնները շտոգրնելու և դիւրաւ հանելու համար՝ պէտք է ծրագրելու Թուղթը (papier à décalquer) թրջել շաքարի կամ խժափին հեղուկի մը մէջ, ինչպէս խաղողի շաքարին (glucose), կաթնաշաքարին, մեղրին և ուրիշ կալուն, զանգեալ կամ խժափին հեղուկներու մէջ: Այսպէս շաքարոտած ծրագրելու Թուղթն նոյն եղանակաւ կրնայ ընդունիլ նորէն հասարակ Թանաքի տպաւորութիւնը:

Լեւորայի Լեւոնախանիան պարսկերէն մէկ քնի յէ Եւր: — 1868ին յունիսի 9ին, Լոնտրայի կենդանաբանական պարտեզին մատակ փոկերէն մէկը հորթուկ մը ծնաւ, որ ծածկուած էր մետաքսանման աղուամազով: Փետնին վրայ շարժելու առանձին մազերը կը տարածուէին իր չորս կողմը, Թաւ ծածկոյթ կամ կապերտ մը կը ձևացնէին որուն վրայ կը պառկէր: Երեք ժամէն ջուրը մտաւ և սկսաւ արագութեամբ լողալ, միանգամայն ջանալով գիւղերէն մայրը քովընտի կը դառնար: Իր թաղաքաբար մայրը կաթ չունէր և մեռաւ սաստիկ ջղաձգութեամբ: Անկէ ետեւ Պ. Պարզըզ անոյց դժագը կաթով և քիչ մ'ալ ձկան լեարդի եղով: Այս ծովային հորթուկը ծնած ատեն 32 մատնա չափ երկայնութիւն ունէր և 10 լիտր կը կշէր:

Մանիայի (Ման) Դընէլին Կաթնոստիան: — Մինչդեռ կը մտածուի կամ ստորջրեայ ճամբով մը կամ կամրջով մը միացնենէլ զԱնգղիա Գաղղիոյ հետ, կ'արժէ գիտնալ թէ որչափ վտանգաւոր կըրնայ ըլլալ հիմայ՝ սաստիկ ձմեռուան ատեն այս անցքը: Անցեալ Նոյեմբեր ամսոյն մէջ այս ծո-

վանցիս միջոց եկող գացող շոգենաւք ահաւոր մորկի մը պատճառաւ չկրցան ճամբայ ընել: Prince Ernest շոգենաւք կէսօրը 108 ճանապարհ հորդով Ֆոլքսգընէն ճամբայ ելաւ և շատ գոռաւորութեամբ Պուլոնէր հասաւ. և երբ Թուրքերուն մէջ մանալու վրայ էր՝ նաւահանգստին վերակէցուք հրաման չտուին մօտենալու, անշուշտ վախնալով որ չգարնուի: Նաւապետն ուղեց Գալէ երթալ և հոն ցամաք ելել, բայց հոն ալ մանալու արգելք կար, վերջապէս նաւապետը ստիպուեցաւ իր նաւը նորէն Ֆոլքսգըն դարձնել, և 12 ժամ սաստիկ աշխատելէն վերջը հազիւ կրցաւ հասնիլ հոն: Արքայ գուշակուիլ թէ ինչ նեղութիւն կրեցին ճամբորդք ամբողջ օր մը ծովուն վըրայ կոծուելով:

Շագէլառ: Կառ: — Պ. Շմիտ հասարակ ճամբու վրայ երթալու շոգեվար կառք մը հնարած է ի Գաղղիա որուն փորձ մ'ըրաւ ճամբայ ելլալով Հաւրէն առաւօտեան ժամը տասնին, հետեւ առնելով 900 հազար կրամ՝ ածուխ երկաթուղոյ՝ սայլակով մը, և հասաւ ի Սէն-Վալէրի երեկոյեան ժամը հինգին: Այս 96 հազարամեդր անցքը ընելու համար, մեքենայն հինգ ժամի չափ բանեցաւ, մէկտեղ հաշուելով նաև գլխաւոր տեղերուն վրայ կեցած ժամանակն ալ: Միջին արագութիւնն էր 20 հազարամեդր մէկ ժամուան մէջ: Այս երազութիւնս ճամբուն գոռաւորութեանցը նայելով մեծ յաջողութիւն կը սեպուի Պ. Շմիտին:

Նորաւար:

— Տանիմարայի մէջ անուանի քարաժայռ մը « Գահ գշնոյի » անուամբ կործանեցաւ Պալթիկ ծովուն մէջ գետնաշարժի ցնցմամբ մը: Այս քարաժայռս 120 մեդր երկայնութիւն ունէր. մի միայն ճանապարհորդաց զբօսանացը տեղն էր, որուն գագաթին վրայ ելլալով կը վայելէին հիանալի տեսարան մը. պայծառ ժամանակ կրնար որոշուիլ Ռուսիան և Բուլղարիանիայի կողմը: Այժմ՝ կոյտ մը փլատակներէն զատ ուրիշ բան չմնաց որ գետեզերքին մօտ կղզեակ մը ձևացուց:

— Իիւլլըրի պալատին մէջ կայսեր և կայսրուհոյն ներկայութեամբ ելեքտրական լուսով սովորական լուսաւորութեան փորձ մը ըրին: Երկու լապտերներ որ պարտեզին դրան երկու կողմէրը դրուած էին, և կ'երթար իրենց լուսաւոր ճառագայթներուն գիծը մինչև Յալթական կամարին ուղղութեամբ, և որուն ճակատը լուսաւորեալ էր իբրեւ պայծառ սուրնջեան լուսով. ուրիշ լապտեր մ'ալ որ դրուած էր Իիւլլըրի փողոցին մեծ դրան դռնակներուն մէջ՝ կը լուսաւորէր բոլոր պալատին երկայնութիւնը: